

Vyjádření prezidenta republiky při jmenování profesorek a profesů vysokých škol

13.6.2024 - Petr Pavel | Správa Pražského hradu

Vážený pane ministře, paní rektorky, páni rektori, profesorky a profesori, dámy a pánové,

je mi ctí, že dnes mohu na tomto historickém místě opět jmenovat a předat dekrety novým profesorkám a profesorům. Přebíráte dnes ocenění, které je výsledkem Vaší dlouholeté kvalitní pedagogické, badatelské, či umělecké práce. Zasvětit kariéru hledání vědeckého poznání a výuce dalších generací vyžaduje mnoho úsilí, ze kterého profituje celá společnost. Na vaší akademické cestě jste dosáhli zásadního milníku a k tomu bych Vám chtěl upřímně poblahopřát.

Nejvyšší akademický titul přebíráte v době, kdy naše vysoké školství a věda čelí celé řadě výzev. Dlouhodobé podfinancování vysokých škol a vědy má za následek nejen nedůstojné ohodnocení vysokoškolských pedagogů, zvláště v některých oborech. Hlavním problémem je, že část oborů je tak silně podinvestovaná, že má jen omezenou šanci výrazněji uspět ve tvrdém mezinárodním konkurenčním prostředí. Směřujeme tím k průměrnosti, nezřídka i podprůměrnosti. Nestačí však jen do systému posílat více peněz. Zároveň je potřeba vytvořit systém řízení a hodnocení kvality vzdělávání, abychom tyto vynakládané prostředky vynakládali maximálně efektivně. Máme sice k dispozici metodiku 2017+, kterou se snažíme měřit kvalitu vědeckého bádání. Nemáme však komplexní metodiku, která by nám umožnila měřit kvalitu pedagogické práce na vysokých školách. A nejde jen o to takové metodiky vypracovat a mít, ale začít je využívat při zefektivňování soustavy vysokoškolského vzdělávání a vědeckého výzkumu.

Potýkáme se také s tím, že asi polovina všech studentů opouští vysokoškolské studium před jeho dokončením, často demotivováni k dalšímu vzdělávání. Schází nám i systém lepší podpory studentů přicházejících z prostředí s horší sociálně-ekonomickou situací, kteří si studium často nemohou dovolit. Také kvůli tomu máme v Česku relativně nízký podíl absolventů s ukončeným terciárním vzděláním.

V poslední době se stala celospolečenským tématem otázka kvality a etické integrity výzkumu. To, co dříve mnozí považovali za dostačující či přípustné, se dnes s odstupem času jeví jako problematické. Pokud máme ambici být vzdělanostní společností a ekonomikou, měli bychom na sebe klást v oblasti kvality a etiky výzkumu ty nejvyšší nároky. Zároveň je třeba se připravit na to, že v budoucnu budou v tomto směru nové a komplexnější otázky a také budeme čelit dalším dilematům. Například ohledně využití umělé inteligence ve vědeckém výzkumu. I v tomto ohledu bude Vaše role důležitá a nezastupitelná.

Dalším důležitým úkolem je také posílit propojení univerzitního výzkumu s praxí. Intenzivnější aplikace akademického výzkumu v soukromém sektoru je zásadní proto, abychom se stali ekonomikou s vysokou přidanou hodnotou. Zároveň je důležité aplikovat výsledky výzkumu i ve veřejném sektoru a zefektivnit tak fungování naší veřejné správy na všech úrovních. Aplikovaný výzkum je příležitostí pro univerzity, vědecké pracovníky i podílet se na budování prosperity nás všech a efektivity institucí naší země.

Profesorský titul je titulem nejen vědeckým, ale hlavně pedagogickým, na což se často klade malý důraz. Také v této oblasti před Vámi bude stát řada výzev. Výuka se u nás stále často zaměřuje převážně na předávání a testování encyklopedických znalostí. V době téměř neomezeného přístupu k

informacím a rychlého a obtížně předvídatelného technologického vývoje je ale třeba naši vzdělávací soustavu měnit. Nerezignovat na fundamentální poznání daného oboru, ale zároveň se více zaměřit na rozvoj dalších důležitých kompetencí. Odvaha myslet inovativně a kreativně, flexibilita, schopnost efektivně komunikovat, analyzovat, kriticky hodnotit informace či sociální dovednosti. Tyto kompetence budou v budoucnu čím dál zásadnější a jejich rozvoji by se měl přizpůsobit obsah i metody výuky.

Za nejdůležitější však považuji vést studentky a studenty k tomu, aby později během života sami efektivně a s chutí získávali nové znalosti a dovednosti. Zítřejší svět to bude vyžadovat ještě více než ten dnešní. Jinými slovy, uchte své studenty učit se po celý život. V tom jim všichni můžete být skvělým příkladem.

Profesorský titul je výrazem ocenění Vaší práce, ale také závazkem. Osobní závazek máte nejen vůči akademické obci, ale i vůči celé společnosti. Přestože jste dnes sami dosáhli pomyslného vrcholu vaší akademické dráhy, české vysoké školství a věda potřebuje mířit výše. Bude i vaší úlohou pozvednout kvalitu vzdělání a výzkumu ve všech oborech na světovou úroveň. Máte k tomu předpoklady a věřím, že stát k tomu bude vytvářet stále lepší podmínky. Přeji Vám v tomto úsilí hodně štěstí.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/verejna-vystoupeni-a-rozhovory/vyjadreni-prezidenta-republiky-pri-jmenovani-profesorek-a-profesu-vysokych-skol-17937>